

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO NR. XI-242 72¹
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, įstatymo projekto tikslas ir uždaviniai.

Įstatymo projektas parengtas siekiant įgyvendinti Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 52.4 papunktį, kuriame numatyta sudaryti sąlygas pritraukti talentingus užsienyje ir Lietuvoje gyvenančius jaunuosius mokslininkus.

Pažymėtina, kad šiuo metu jauniesiems tyrėjams karjeros pradžia nėra palanki. Pagal šiuo metu galiojančius teisės aktus jaunesniojo mokslo darbuotojo pareiginė alga bruto yra 952–1 202 Eur, neto – 643–785 Eur. Nuo 2019 m. sausio 1 d. padidinus pirmųjų metų doktorantams paramą iki 19 BSI (2020 m. – 741 Eur, kai BSI – 39 Eur), o 2–4 metų – iki 22 BSI (2020 m. – 858 Eur, kai BSI – 39 Eur), susiduriama su situacija, kai, pabaigus doktorantūros studijas ir pradėjus dirbti, pajamos sumažėja. Taip yra, nes jaunesniojo mokslo darbuotojo pareiginė alga neto yra mažesnė nei 2–4 metų doktorantams teikiama parama. Esant dabartinėms sąlygoms, sudėtinga pritraukti jaunuosius mokslininkus, kadangi finansinės galimybės nėra patrauklios, todėl pralaimime konkurenciją prieš mažiau kvalifikuotas, tačiau galinčias pasiūlyti didesnę atlyginimą, darbo pozicijas.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytas priežastis, būtina didinti darbo užmokestį jauniesiems mokslininkams, kad akademinė karjera būtų patrauklus pasirinkimas, o finansinės sąlygos – konkurencingos.

Įstatymo projekto tikslas – nuo 2021 m. sausio 1 d. Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo (toliau – Įstatymas) 72¹ straipsnio 5 dalies 6 punkte nustatytą jaunesniojo mokslo darbuotojo pareiginės algos koeficientų apatinę ir viršutinę ribas („šakutes“) padidinti taip, kad jaunesniojo mokslo darbuotojo pareiginė alga neto nebūtų mažesnė nei 2–4 metų doktorantams teikiama parama, t. y. 880 Eur (22 x 40 Eur = 880 Eur).

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Įstatymo projekto iniciatorius – Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija.

3. Dabartinis teisinis įstatymo projekte aptartų teisinių santykių reglamentavimas.

Valstybinių mokslinių tyrimų institutų, veikiančių kaip biudžetinės įstaigos ir viešosios įstaigos, administracijos (instituto direktoriaus, direktoriaus pavaduotojo, mokslinio sekretoriaus), mokslo darbuotojų ir kitų tyrėjų darbo apmokėjimo sąlygas ir socialines garantijas reglamentuoja Įstatymo 72¹ straipsnis. Šio straipsnio 5 dalies 6 punkte nustatytos jaunesniojo mokslo darbuotojo pareiginės algos koeficientų dydžių apatinė ir viršutinė ribos („šakutės“) yra 5,41–6,83.

4. Naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Atsižvelgiant į tai, kad nuo 2021 m. 2–4 metų doktorantams teikiama parama bus 880 Eur (BSI – 40 Eur), siūloma Įstatymo 72¹ straipsnio 5 dalies 6 punkte jaunesniojo mokslo darbuotojo pareigybei nustatyti pareiginės algos koeficientų apatinę ribą – 7,74 (pareiginė alga bruto – 1 370 Eur, neto – 880 Eur), o viršutinę – 9,16 (pareiginė alga bruto – 1 621 Eur, neto – 1 022 Eur).

Pritarus Įstatymo projektui, jaunesniojo mokslo darbuotojo pareiginė alga bruto, palyginti su 2020 m., galėtų kilti preliminariai 412 Eur, neto – 234 Eur. Šiuo atveju doktorantams, sėkmingai baigusiems doktorantūrą ir apgynusiems mokslų daktaro disertaciją, jų materialinė padėtis nepablogės. Pdaugės paskatų sėkmingai baigti doktorantūrą, įgyti mokslo laipsnį ir pradėti mokslininko karjerą, o tai prisidės prie mokslo potencialo stiprinimo ir prie šalies konkurencingumo didinimo.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Neigiamų priimto įstatymo projekto pasekmių nenumatoma.

6. Galima priimto įstatymo įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimtas įstatymas neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Galima priimto įstatymo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Priimtas įstatymas neturės neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, galiojantys teisės aktai, kuriuos būtina pakeisti, panaikinti ar priimti, priėmus teikiamą įstatymo projektą.

Kitų norminių teisės aktų keisti nereikės.

9. Įstatymo projekto atitiktis Valstybinės kalbos, Įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimams ir bendrinės lietuvių kalbos normoms, sąvokų ir terminų įvertinimas.

Įstatymo projektas parengtas, laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymo reikalavimų, ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte nevartojamos naujos sąvokos.

10. Įstatymo projekto atitiktis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

Įstatymo projektas neprieštaruoja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisės aktams.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įstatymų įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų parengti, šių aktų metmenys.

Kitų norminių teisės aktų keisti nereikės.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų pareikalaus ar leis sutaupyti įstatymo įgyvendinimas.

Įstatymo projektui įgyvendinti 2021 m. reikės 1 043 tūkst. Eur valstybės biudžeto lėšų, kurios numatytos 2021 m. valstybės biudžeto projekte.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Įstatymo projektas skelbiamas Lietuvos Respublikos Seimo Teisės aktų informacinėje sistemoje.

14. Reikšminiai šio įstatymo projekto žodžiai.

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną „Eurovoc“: valstybinis mokslinių tyrimų institutas, darbo užmokestis, jaunesnysis mokslo darbuotojas, pareiginės algos koeficientas.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.